

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VI. Alia objectio solvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

& in actuprimo. Quod si illis obijciatur, de facto fuisse impositum Christo præceptum de subeunda morte, respondent tale præceptum non fuisse Christo impositum, nisi dependeret à voluntate humanitatis, ac proinde liberè potuisse eximi ab obedientia illius.

122. Sed in primis hæc solutio falsum supponit: Nam falsum est, præceptum Christo impositum de subeunda morte, à voluntate humanitatis ejus fuisse dependens; cum enim Christus ut homo, verè fuerit Patri subjectus, non est cur asseramus tale præceptum fuisse ipsi impositum dependenter à voluntate humana. De quo infra disp. 21. Deinde, gratis hoc admisso, verè fuit debita mors titulo obedientiæ; ratione præcepti impositi, aliàs non adimplevisset præceptum moriendo: Ergo verè mors quæ pro nobis Christus satisfecit, erat actu Deo debita alio titulo, nimirum obedientiæ.

123. Respondent tertio aliqui ex nostris Thomistis, cum Nazario, & Joanne à S. Thoma, quod actiones Christi Domini plures habuerunt infinitates; fuerunt enim infinitæ in genere moris, non solum in ratione meriti & satisfactionis, sed etiam in ratione cultus divini, gratiarum actionis, obedientiæ &c. propter infinitatem suppositi divini, gratiarum actionis, obedientiæ &c. propter infinitatem suppositi divini à quo eliciebantur: unde etsi pluribus titulis debita fuerint, potuerunt pro omnibus de rigore Deo satisfacere.

124. Hæc solutio videtur valde probabilis, obstat tamen contra illam, quod licet Christi opera plures habeant infinitates, potuerunt tamen exigi à Deo secundum omnes illas, titulo supremi dominij, cum non sit major ratio cur sub una quam sub alia à Deo prædicto titulo exigi potuerint: Ergo sub nulla potuerunt mereri de rigore justitiæ remissionem offensæ, si deberi ex alio titulo obstat rigori justitiæ. Unde

125. Melius respondetur, quod quando tituli, sive justitiæ sint, sive diversarum virtutum, non multiplicant materiam, potest unicâ operatione omnibus ex rigore satisfieri, ut constat in hoc exemplo. Debeo Petro centum nummos, titulo justitiæ, ratione contractus, & titulo obedientiæ quæ præcipitur mihi à superiore ut eos solvam, & titulo misericordiæ, quia ipse Petrus est in necessitate constitutus propter defectum hujus solutionis, & denique titulo religionis, quia voto me obligavi ad summam illam persolvendam; possum unâ solutione satisfacere pro omnibus istis titulis, solvendo tantum illa centum: quia diversi illi tituli, quibus teneor ad solvendam illam summam, non multiplicant materiam, seu debita, sed supra eandem materiam cadunt, quam faciunt pluribus modis debitam. Unde licet operationes Christi fuerint Deo debita, titulo religionis, gratitudinis, obedientiæ &c. quia tamen isti tituli supra easdem actiones cadebant, potuit Christus iisdem operationibus Deo pro illis omnibus de rigore satisfacere.

126. Vel etiam dici potest, ad rigorem justitiæ in satisfactione, sufficere quod sit ex aliis indebitis à satisfaciente ut quod; unde quia satisfaciens ut quod fuit suppositum Verbi, quod debiti habendi est incapax, satisfactio illius fuit ex toto rigore justitiæ, esto fuerit ex aliis debitis ab humanitate, quæ non ut quod, sed ut quo satisfecit, quoad elicentiam operum quibus fit satisfactio.

127. Dices, Christus satisfecit non ut subsistens in
Tom. IV.

natura divina, sed ut subsistens in natura humana: At Christus ut subsistens in natura humana, capax est obligationis: Ergo Christus ut principium quod satisfactionis, est capax debiti, & consequenter illius opera fuerunt à satisfaciente ut quod alijs titulis debita.

128. Respondeo Christum satisfecisse ut subsistentem in natura divina & humana: nam si ly *ut* reduplicet rationem formalem influendi valorem infinitum in actiones Christi satisfactorias, satisfecit ut subsistens in natura divina: si verò particula *ut* denotet solum conditionem requisitam ad influendum talem valorem, satisfecit ut subsistens in natura humana. Ut autem satisfactio Christi sit de toto rigore justitiæ, sufficit esse ex indebitis alio titulo à satisfaciente ut quod, reduplicato principio influente valorem, etsi ab illo debeantur, reduplicatâ conditione ad influendum valorem satisfactorium requisitâ.

§. VI.

Alia objectio solvitur.

129. Objicies ultimò contra nostram assertionem: Satisfactio rigorosa inducit obligationem justitiæ in creditore, vel in persona offensa ad illam acceptandam: At Christi satisfactio non inducebat in Deo obligationem justitiæ, sed duntaxat fidelitatis, aut veracitatis, ad acceptandam Christi satisfactionem, cum in Deo non deret justitia commutativa, ut in Tractatu de voluntate Dei disp. 7. art. 1. ostendimus: Ergo satisfactio Christi non fuit de rigore justitiæ.

130. Respondeo primò, negando Majorem: licet enim frequenter resultet in eo cui fit satisfactio, obligatio ad illam acceptandam, quando fit in materia debita, nihilominus hoc non requiritur essentialiter & indispensabiliter ad salvandum strictum rigorem satisfactionis, ut ostendunt Thomistæ contra Vazquem. Ratio fundamentalis sumitur ex differentia quæ est inter justitiam & alias virtutes; aliæ enim virtutes non habent medium rei, sed rationis, variabile juxta variationem subjecti, & aliarum circumstantiarum; justitia verò habet medium rei, non rationis, subindeque omnino invariabile, unde variatis extremis, vel circumstantijs, non variatur. Quapropter quando aliquis facit actum justitiæ ad alterum, sive sciat, sive nesciat, sive acceptet, sive non, dummodo remaneat medium rei, scilicet perfecta æqualitas inter satisfactionem & debitum, remanet actus justitiæ. Unde ad satisfactionem rigorosam non requiritur necessariò quod ille cui exhibetur, obligetur ex justitia ad illam acceptandam, sed sufficit quod non possit ex justitia majorem exigere.

131. Respondeo secundò, quod licet satisfactio rigorosa causaret inter homines debitum strictæ justitiæ in eo cui exhibetur, hoc tamen non haberet locum in Deo. Ratio disparitatis est, quia sicut relationes ex genere suo mutua, quando transferuntur in Deum in ordine ad creaturas, non sunt relationes mutua, saltem realiter, eo quod habeant extrema diversi ordinis, ut patet in maternitate B. Virginis: licet enim relatio matris & filij ex natura sua sit mutua, & se teneat ex parte utriusque extremi, in Christo tamen non est relatio realis filiationis in ordine ad B. Virginem, quia cum Verbum Divinum sit ordinis superioris & increati, est incapax recipiendi in tempore

novam aliquam relationem realem. Ita similiter, A
quamvis satisfactio condigna & rigorosa, causa-
ret inter homines obligationem illam acceptandi
in eo qui exhibetur, non tamen in Deo, quia
Deus est superioris ordinis, & habet dominium
absolutum & universale super omnia.

ARTICULVS V.

Aqua virtute satisfactio Christi processerit?

Explicatis conditionibus ad rigorem iustitiæ
in satisfactione Christi requisitis, superest
ad hujus disputationis complementum, ut prin-
cipium à quo fuit elicitā talis satisfactio decla-
remus. In cuius difficultatis resolutione variè
opinantur Authores, quibusdam asserentibus
cum Vazque & Vincentio Asturicensi, illam non
fuisse elicitā ab unica tantum virtute, sed à plu-
ribus simul concurrentibus ad satisfaciendum;
alii contententibus cum Suare, & Lorca, eam
à virtute Religionis processisse; alii verò sen-
tientibus cum Medina, Alvare, & Nazario,
eam fuisse actum iustitiæ commutativæ: quæ
sententia probabilior est, & in Schola D. Thomæ
communior. Unde sit

§. I.

*Rejctis duabus primis sententijs, tertia ut
probabilior eligitur.*

132. **D**ico primò, satisfactionem Christi non fuisse
elicitā à pluribus virtutibus, sed ab ali-
qua speciali.

Probatur breviter: Actus qui versatur circa ob-
jectum honestum, quod à pluribus virtutibus non
respicitur, non elicitur à pluribus virtutibus, sed
ab aliqua speciali, quæ circa tale objectum versa-
tur: Atqui satisfactio Christi versatur circa ob-
jectum honestum, quod à pluribus virtutibus non
respicitur: Ergo non à pluribus virtutibus, sed ab
aliqua speciali fuit elicitā. Major est certa, nulla
enim virtus potest elicere aliquem actum in quo
non reluceat ratio formalis sui objecti. Minor
verò sic ostenditur. Objectum satisfactionis Christi
est compensare injuriam Deo illatam per pec-
catum, & inter Deum offensum, & homines
peccatores, perfectam constituere equalitatem: At
hoc, ut per se constat, ad omnes virtutes non spe-
ctat, sed ad aliquam specialem: Ergo &c.

133. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio.
Quotiescunque in aliquo actu reperitur speciale
bonum, specialem habens difficultatem objecti-
vā, debet poni specialis virtus, ad illum elicien-
dum; virtutes enim non ponuntur in anima, nisi
ad vincendas difficultates quæ reperiuntur in pro-
secutione honesti: Sed in satisfactione Christi re-
peritur speciale bonum, specialem habens diffi-
cultatem objectivā, scilicet compensationem
divinæ injuriæ ad æqualitatem: Ergo debet poni
specialis virtus ad illam eliciendam.

134. Confirmatur ampliùs: In nobis satisfactio im-
perfecta quam Deo exhibemus pro peccatis no-
stris, non procedit à pluribus virtutibus, sed ab
aliqua speciali & determinata, scilicet à pœni-
tentia: Ergo etiam satisfactio perfecta & condi-
gna, quam Christus Deo obtulit pro peccatis no-
stris, debuit ab aliqua virtute determinata pro-
cedere.

Dico secundò, satisfactionem Christi non fuisse
elicitā à virtute religionis.

Probatur: Ad religionem pertinet exhibere de-
bitum honorem Deo, in quātum est primum prin-
cipium creationis & gubernationis rerum, & per
hoc distinguitur ab alijs virtutibus, ut docet S.
Thomas 2. 2. quæst. 81. art. 3. At Christi satisfac-
tio non ordinabatur formaliter ad exhibendam
reverentiam Deo, ut primo rerum principio, sed
potius ut offenso per peccata hominum: Ergo
non procedebat à virtute religionis.

Dico tertio, specialem illam virtutem à qua sa-
tisfactio Christi fuit elicitā, pertinere ad iusti-
tiam, non legalem, aut distributivā, sed com-
mutativā.

Prima pars hujus assertionis breviter suadetur.
Ubi est verum & proprium jus ad satisfactionem
exigendam, constituenda est aliqua virtus ad ju-
sticiam pertinens, quæ talem satisfactionem ex-
hibeat: Sed in Deo erat verum & proprium jus,
ut satisfactionem exigeret à Christo pro peccatis
hominum: Ergo virtus quæ Christum inclina-
bat ad talem satisfactionem Deo exhibendam,
pertinebat ad iusticiam. Major est evidens, jus
enim servandum vel reparandum ubi lætū fue-
rit, est proprium objectum iustitiæ. Minor etiam
est certa, quia cum Christus se præstitisset vade-
m & fidejussorem pro hominibus, erat obli-
gatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando
enim debitor principalis est insolubilis, tunc fide-
jussor tenetur pro illo solvere, & potest cogi
creditor, ut videmus quotidie fieri in civilibus:
Ergo in Deo erat verum & proprium jus ut satis-
factionem exigeret à Christo pro peccatis ho-
minum.

Cogatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando
enim debitor principalis est insolubilis, tunc fide-
jussor tenetur pro illo solvere, & potest cogi
creditor, ut videmus quotidie fieri in civilibus:
Ergo in Deo erat verum & proprium jus ut satis-
factionem exigeret à Christo pro peccatis ho-
minum.

Probatur etiam secunda pars, quæ asserit satis-
factionem Christi ad iusticiam legalem aut distri-
butivā non pertinere. Iustitia legalis, quæ solum
inter cives & rempublicam versatur, non respi-
cit illatæ injuriæ compensationem, sed potius bo-
ni communis promotionem: Atqui satisfactio
Christi, non per se primò ordinatur ad bonum
totius generis humani, sed potius ad bonum di-
vinum, compensando injuriam Deo illatam:
Ergo satisfactio Christi ad iusticiam legalem non
pertinet.

Quod verò non pertineat ad distributivā,
manifestum est, quia hæc iustitia non habet con-
stituere equalitatem arithmeticā, seu rei ad rem,
hoc enim est proprium commutativæ, sed geo-
metricā tantum, distribuendo communia bona
secundum conditionem & dignitatem uniuscujus-
que: At Christi satisfactio non est hujusmodi,
sed constituit æqualitatem rei ad rem, ut ex dictis
art. 2. constat: Ergo ad iusticiam distributivā
non pertinet. Addo quod iustitia distributiva per
se primò respicit distributionem bonorum com-
munium reipublicæ, quod non attenditur in satis-
factione Christi.

Ex his probata manet tertia pars conclusionis:
cum enim triplex tantum detur species iustitiæ
proprie dictæ, nimirum legalis, distributiva, &
commutativa, si Christi satisfactio pertineat ad
iusticiam proprie dictam, eaque non sit legalis,
vel distributiva, superest tantum quod sit com-
mutativa. Unde in Scriptura Christi satisfactio
vocatur nomine emptionis, redemptionis, solu-
tionis pretij &c. ut patet 1. ad Corinth. 6. & 7. 1.
Petri 1. Psalmo 129. qui omnes sunt actus iustitiæ
commutativæ: imò Psal. 88. secundum expositionem
Augustini, vocatur nomine commutatio-